

ILGTSPĒJĪGAS FINANSES

LATVIJAS FINANŠU NOZARES ASOCIĀCIJAS POZĪCIJA

IEVADS

Pāreja uz ilgtspējīgu izaugsmi ir saistīta ar sabiedrības vērtību, uzskatu, patēriņa kultūras un pasaules uztveres pārskatīšanu¹. Latvija apzinās šos izaicinājumus un ir apņēmusies “lauzt” neilgtspējīgo sabiedrības dzīvesveidu.”² Latvijas valdība ir apstiprinājusi stratēģiju Latvijas klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam un Nacionālo enerģētikas un klimata plānu³, nosakot ilgtermiņa vīziju un vidējā termiņa prioritātes, kas atspoguļo Latvijas apņemšanos Eiropas Savienības (turpmāk – ES) kontekstā⁴. Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns līdz 2030. gadam nosaka Latvijas klimata pārmaiņu risku scenārijus un iespējas.

Tautsaimniecības dalībnieku pieaugošā izpratne un spēkā esošo standartu, kodeksu⁵ un noteikumu⁶ kopums palīdz pilnveidot risinājumus

vides, sociālo un korporatīvās pārvaldības (“ESG”) apsvērumu iekļaušanai finanšu lēmumos. Klimata izaicinājumu pārvarēšanai nepieciešamo instrumentu izvēle prasa visaptverošu, starpdisciplināru pieeju, kurā valsts un privātā sektora sadarbībai ir izšķiroša nozīme. Ir nepieciešami risinājumi, kas pārveidotu īstermiņa lēmumus ilgtspējīgā rezultātā, lai novirzītu finanšu plūsmu izmēram, ilgtspējīgu mērķu sasniegšanai.

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija), lai izveidotu ilgtspējīgu finanšu sistēmu un izmantotu no klimata pārmaiņu mazināšanas un sociālajām pārmaiņām izrietošās tautsaimniecības iespējas⁷, ir definējusi piecus galvenos darbības virzienus, paredzot sadarbībai un partnerībai īpašu lomu finanšu sektora līdzdalībā klimatneitralitātes tautsaimniecības veicināšanā.

PIECAS STRATĒĢISKĀS DARBĪBAS JOMAS

1. Atbilstība ES politikai

Noteiktas politiskās vadlīnijas un apņemšanās:

— Skaidra apņemšanās un virzība līdzsvaros finanšu nozares kolektīvās iespējas integrēt un veicināt ilgtspējīgu izvēli. Noteiktība palīdzēs finanšu pakalpojumu sniedzējiem izvērtēt biznesa iespējas un paātrināt pārejas procesu.

2. Kompetence un izpratne

Finanšu prasības un izpratnes par ilgtspējīgām finansēm un dzīvesveidu veicināšana:

— Pārejas procesa rezultātā esošā zināšanu bāze praktiski zaudēs aktualitāti, radot nepieciešamību pēc jaunas zināšanu bāzes, kas sevī ietvers arī pārdomātus un ilgtspējīgus finanšu lēmumus un izvēles;
— Mēs iedrošinām un apņemamies atbalstīt publisko sektoru ar pārmaiņu iedzīvināšanai nepieciešamo dokumentu izstrādāšanu un savstarpējo apmaiņu, lai publiskais sektors varētu efektīvāk virzīt iniciatīvu par pāreju uz ilgtspējīgiem finanšu risinājumiem.

3. Sadarbība īstenojot publisko-privāto partnerību finanšu nozarē

Publiskai-privātai partnerībai ir būtiska loma klimatu ietekmējošo risku identificēšanā un labas riska pārvaldības noteikšanā:

— Stabils publiskās un privātās partnerības pamatā ir platforma, kas nodrošina informācijas apmaiņu par pārejas procesa mērķiem, kā arī skaidro publisko partneru spēju uzņemt risku;
— Publiskā kapitāla izmantošana var būt nozīmīgs instruments privātā finansējuma tālākai piesaistīšanai. Kopīga tirgus priekšrocību un trūkumu identificēšana, kā arī vienošanās par attīstības pamatprincipiem un kopīgu finanšu iniciatīvu ieviešana, var veicināt un stiprināt inovatīvus finanšu risinājumus.

4. ESG nepieciešamo datu pieejamība

Datu pieejamība:

— ESG, īpaši klimata kontekstā nozīmīgas informācijas, atklāšana un apmaiņa, ir būtisks priekšnosacījums, lai izpildītu klimata pārmaiņu plānu uzliktās saistības;
— Nepieciešama valsts pārstāvju un finanšu pakalpojumu sniedzēju sadarbība, lai apzinātu informāciju, kas ir būtiska ESG ieviešanai pakalpojumu sniegšanas un lēmumu pieņemšanas procesos;
— Asociācija apņemas izmantot jau esošo informatīvo bāzi un labāko praksi, lai sniegtu rekomendācijas labākai informācijas apmaiņai un izstrādātu attiecīgas vadlīnijas Asociācijas biedriem un to sadarbības un biznesa partneriem.⁸

Būtiskās informācijas apmaiņa:

— Ir nepieciešams valsts līmeņa regulējums ESG un klimata pārmaiņu ziņojumu sniegšanai valsts iestādēm un privātajam sektoram, lai celtu izpratnes līmeni un palielinātu kompetenci;
— Asociācija aicina izmantot inovatīvus risinājumus un tehnoloģijas (piemēram, atvērto datus, RegTech, automatiska datu apmaiņa), lai mazinātu no jauna ieviesto ziņošanas prasību administratīvo slogu).

5. ESG integrēšana lēmumu pieņemšanas procesā⁹

Ekonomiskās, vides un sociālās darbības rezultātus vērtē ilgtermiņā:

— ESG ieviešana un ilgtspējīgu biznesa modeļu izstrāde;
— ESG kritēriju praktiska ieviešana;
— Klientu apmierinātības uzlabošana, izmantojot ilgtspējīgus produktus/pakalpojumus.

ASOCIĀCIJAS BIEDRU APŅEMŠANĀS RĪKOTIES ILGTSPĒJĪGI

- 1.** Risināt jautājumus, kas ir saistīti ar ilgtspējīgu darbību, pieņemot tos kā neatņemamu ikdienas darbības daļu, lai nodrošinātu uzņēmuma finanšu stabilitāti un sabiedrības interešu ievērošanu.
- 2.** Izstrādāt ESG risku pārvaldības sistēmu.
- 3.** Nodrošināt, ka finanšu pakalpojumi tiek piedāvāti atbildīgi, pasargājot klientus, finanšu sistēmas dalībniekus-sadarbības partnerus un sabiedrību no ESG riskiem.
- 4.** Nodrošināt atbildīgu aizņemšanos: aizdevēja atbildība iestājas pirms aizdevuma izsniegšanas un turpinās visā aizdevuma pastāvēšanas laikā, t.i., no aizdevuma izsniegšanas brīža līdz tā pilnīgai atmaksāšanai.
- 5.** Veicināt ESG investīcijas, piedāvāt klientiem – patērētājiem un uzņēmumiem ilgtspējīgus risinājumus:
  - Pāreja uz ilgtspējīgiem enerģijas avotiem;
  - Veicināt sabiedrisko un privāto ēku energoefektivitāti;
  - Veicināt izpratni par ražošanas procesu, tehnoloģiju, un piegādes veidu energoefektivitāti;
  - Iedrošināt ilgtspējīgu patēriņu.
- 6.** Būt sabiedriski atbildīgiem, nodrošinot, ka klientu, personāla un piegādātāju attiecību pamatā ir skaidri noteikti un reāli praksē piemēroti profesionālās ētikas un morāles standarti.
- 7.** Ieviest komercdarbības un pakalpojumu piegādes ilgtspējīgas pārvaldības praksi, ieskaitot uzņēmuma iepirkumu ķēdes ilgtspējas izvērtēšanu.

TŪLĪTĒJA RĪCĪBA

- 1.** Apzināt un izvērtēt konkrētu no klimata (piemēram, klimata pārmaiņas, vides degradācija) izrietošos potenciālos riskus, ņemot vērā ģeogrāfisko teritoriju un īstenoto komercdarbību.
- 2.** Identificēt prioritārās jomas, kurās Latvija var sasniegt labākos rezultātus, un strādāt pie instrumentu izstrādes ESG ieviešanai šajās jomās.
- 3.** Iedrošināt finanšu pakalpojumu sniedzējus un sniegt savu ieguldījumu, lai finanšu pakalpojumu sniedzēji varētu izstrādāt un uzlabot savas ESG un risku pārvaldības stratēģijas, kā arī pārskatīt piedāvātos finanšu pakalpojumus.
- 4.** Veicināt sabiedrības izpratni par ESG jautājumiem ilgtspējīgas tautsaimniecības un finanšu kontekstā, lai sabiedrība izvēlētos izmantot ilgtspējīgus finanšu pakalpojumus.
- 5.** Veicināt vienošanos starp sektoriem, lai noteiktu nepieciešamos ESG klimata datus. Veicināt tehniskā risinājuma izveidi, kas ļautu veikt datu tūlītēju izvērtēšanu un apmaiņu, tostarp no publiskiem reģistriem.
- 6.** Atbalstīt ilgtspējīgu finanšu instrumentu izstrādi, izmantojot arī publisko-privāto partnerību finanšu jomā.
- 7.** Dalīties ar ilgtspējīgas izvērtēšanas un informācijas sniegšanas labas prakses piemēriem, ieskaitot savu produktu izstrādi, kas veikta cieši sadarbojoties ar Eiropas Banku federāciju/ UNEP FI.¹²

KONTEKSTS

Eiropas Komisijas 2018. gada 8. martā apstiprinātais rīcības plāns ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai¹³ nosaka instrumentus 2015. gada decembra Parīzes klimata nolīguma mērķu sasniegšanai:

- 1) pārorientēt kapitāla plūsmas uz ilgtspējīgiem ieguldījumiem, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi,
- 2) pārvaldīt finanšu riskus, kas izriet no klimata pārmaiņām, vides degradācijas un sociālajām problēmām,
- 3) veicināt caurskatāmību un ilgtermiņa skatījumu finanšu un ekonomikas darbībā.

Eiropas Komisija¹⁴ ir izstrādājusi rekomendācijas (soft law) un pagaidu regulējumu rīcības plāna ieviešanai – Regula par informācijas atklāšanu, kas ir saistīta ar ilgtspēju finanšu pakalpojumu nozarē¹⁵. ES ir pabeigusi sarunas par ES klasifikācijas sistēmu ilgtspējīgas darbības jomā¹⁶, un ir panākta vienošanās par oglekļa emisijas etaloniem¹⁷. Eiropas Komisija arī ir uzsākusi Lielo uzņēmumu ne-finanšu informācijas atklāšanas direktīvas pārskatīšanu¹⁸.

2019. gada 9. maijā Eiropas Komisija prezentēja stratēģisku ilgtermiņa vīziju veiksmīgai, mūsdienīgai, konkurētspējīgai un klimatneitrālai tautsaimniecībai līdz 2050. gadam¹⁹.

2019. gada 11. decembrī Eiropas Savienības Padome apstiprināja Eiropas Zaļo kursu, kas tika papildināts ar rīcības plānu likumdošanas un politikas dokumentu izstrādei līdz 2022. gadam²⁰. Dokumenta projekts ir ietverts Eiropas Komisijas darba programmā 2020. gadam²¹.

1 Kopsavilkuma ziņojums par emisiju apjoma atšķirībām, ANO Vides programma (Emissions gap report 2019, UN Environmental Programme, p X (Executive summary)

2 Klimat neitralitātes sasniegšanai plāno "lauzt" sabiedrības dzīvesveidu. LETA, 28.01.2020.

Klimata pārmaiņas jāizmanto kā iespēja Latvijas tautsaimniecības attīstībai: <https://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/jpuce-klimata-parmainas-jaizmanto-ka-iespeja-latvijas-tautsaimniecibas-attistiba>, Ministru Kabinets, 28.01.2020

3 Nacionālais enerģētikas un klimata plāns: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40480261&mode=mk&date=2020-01-28>; Stratēģija Latvijas klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam:

<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40462398&mode=mk&date=2020-01-28> (2020. gada 28. janvāris)

4 Kariņš: Eiropas Savienības klimata politika ir iespēja Latvijas tautsaimniecībai: <https://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/karins-eiropas-savienibas-klimata-politika-ir-iespeja-latvijas-tautsaimnieciba> (10.05.2019)

5 Global financial stability report: Lower for Longer (2019) <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2019/10/01/global-financial-stability-report-october-2019#Chapter6> p.82

6 Eiropas Komisijas rīcības plāns ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai (2018): https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en

7 Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam, Pieņemts 2019. gada 16. jūlijā.

<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40467308&mode=mk&date=2019-07-16>

8 UNEP FI Atbildīgas banku nozares principi, kā arī ANO atbalstītie atbildīgu investīciju principi nosaka finanšu pakalpojumu formu un ilgtspējīgas attīstības regulējumu, tostarp un jo īpaši uzsverot klimata pārmaiņas.

9 UNEP FI Atbildīgas banku nozares principi, kā arī ANO atbalstītie atbildīgu investīciju principi nosaka finanšu pakalpojumu formu un ilgtspējīgas attīstības regulējumu, tostarp un jo īpaši uzsverot klimata pārmaiņas. UNEP FI Atbildīgas banku darbības principi (Principles of responsible banking) , kā arī

10 Bankas darbības ilgtspējas principi (Principles of Sustainable Banking) UNEP FI (2019): <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>

11 Atbildīgu investīciju principi (Principles of Responsible Investment) (2006): <https://www.unpri.org/>

12 UNEP FI un Eiropas Banku federācijas darba grupas projekts, kura mērķis ir izvērtēt apmēru, kādā ES ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanas pasākumu klasifikācija ir piemērojama primārajiem banku produktiem.

13 Eiropas Komisijas rīcības plāns ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai, 2018. gada 8. marts: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0097>

14 Tiesību aktu priekšlikumi par ilgtspējīgu finansējumu: https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en

15 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/2088 (2019. gada 27. novembris) par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?>

16 Politiska vienošanās par klasifikācijas shēmas ietvaru ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanas veicināšanai: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14970-2019-ADD-1/en/pdf>, 2019.gada 17. decembris.

17 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/2089 (2019. gada 27. novembris), ar ko groza Regulu (ES) 2016/1011 attiecībā uz ES klimata pārējas etaloniem, Parīzes nolīgumam pielāgotiem ES etaloniem un ar ilgtspēju saistītu informācijas atklāšanu attiecībā uz etaloniem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?>

18 Lielo uzņēmumu nefinanšu informācijas atklāšanas regulas priekšlikums (spēkā līdz 27.02.2020) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2020-580716_en

19 Eiropas Komisijas ilgtermiņa stratēģija līdz 2050. gadam, 2019. gada 28. novembris: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

20 Eiropas zaļais kurss, Eiropas Savienības Padome, 2019. gada 11. decembris: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/IP_19_6691

21 Eiropas Komisijas darba programma 2020. gadam: https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_en